

KURJER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 4-го Марта — 1838 — Wilno. Piątek. 4-go Marca.

ВНУТРЕННЯЯ ИЗВѢСТІЯ.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Санктпетербургъ, 25-го Февраля.

Sankt-Petersburg, 25-go Lutego.

Высочайшій Рескриптъ,

NAJWYŻSZY RESKRYPT,

Совѣту Женскаго Патріотическаго Общества.

Do Rady Patryotycznego Towarzystwa Dam.

Возлюбленнѣйшая дочь Моя, Великая Княжна **ОЛЬГА НИКОЛАЕВНА**, изъявила Мнѣ желаніе свое принять дѣятельное участіе въ трудахъ Патріотическаго Общества. Удовлетворяю столь отрадному для Меня стремленію Ея къ подвигамъ благотворенія; но желаю, чтобъ оно направляемо было навыкомъ, основаннымъ на опыте, Я, съ согласія Государя Императора, предлагаю Совѣту Патріотическаго Общества, пригласить Ея Императорское Высочество въ число своихъ Дѣйствительныхъ Членовъ, съ предоставленіемъ Ея вѣднью той части сей столицы съ ея школою, которая остается безъ примаго попечительства, по случаю увольненія или отсутствія некоторыхъ Членовъ Общества. Я надѣюсь, что Патріотическое Общество въ семъ назначеніи увидитъ новое доказательство особеннаго вниманія Государя Императора и Моего къ трудамъ его, на пользу общую посвящаемымъ, и залогъ всегдашняго Моего благоволенія.

Najukochańsza córka MOJA, WIELKA KSIĘŻNICZKA **OLGA NIKOŁAJEWNA**, oświadczyła Mi swoje życzenie przyjąć czynne uczestnictwo w pracach Towarzystwa Patryotycznego. Zadość czynię tak pocieszającą dla MNIE JEJ skłonności ku dziełom dobroczynnym; ale pragnąc, żeby skłonność ta kierowaną była nawykniem, na doświadczeniu opartém, za zgodzeniem się CESARZA JEJ MOŚCI, polecam Radzie Towarzystwa Patryotycznego, przyjąć JEJ CESARSKĄ WYSOKOŚĆ do liczby swoich Rzeczywistych Członków, z oddaniem pod JEJ wiedzę tej części stolicy tutejszej z jej szkołą, która zostaje bez wyraźnej opieki, z powodu uwolnienia albo nieobecności niektórych Członków Towarzystwa. Spodziewam się, że Towarzystwo Patryotyczne w naznaczeniu tém, ujrzy nowy dowód szczególnych względów CESARZA JEJ MOŚCI i MOICH ku jego pracom, dla dobra powszechnego poświęcanym, i rękojmią statecznej MEJ przychylności.

На подлинномъ Собственною Ея Императорскаго Величества рукою подписано:
АЛЕКСАНДРА.

Na autentyku Własną JEJ CESARSKIEJ MOŚCI ręką podpisano:
ALEXANDRA.

С. Петербургъ,
1-го Января 1838.

St. Petersburg,
1-go Stycznia 1838 roku.

Донесеніе Совѣта Женскаго Патріотическаго Общества Ея Императорскому Величеству.

Doniesienie Rady Patryotycznego Towarzystwa Dam
NAJJAŚNIEJSZEJ CESARZOWEJ JEJ MOŚCI,

Всемилоствѣйшая Государыня!

Najmilszewsza Pani!

Ваше Императорское Величество Всемилоствѣйше соизволили назначить Ея Императорское Высочество Государыню Великую Княжну **ОЛЬГУ НИКОЛАЕВНУ** въ Дѣйствительные Члены С. Петербургскаго Женскаго Патріотическаго Общества. Совѣтъ онаго съ благодарностію и благоговѣніемъ приметъ сіе новое свидѣтельство Монаршаго къ нему благоволенія.

WASZA CESARSKA MOŚĆ Najłaskawiej raczyła przeznaczyć JEJ CESARSKĄ WYSOKOŚĆ WIELKĄ KSIĘŻNICZKĘ **OLGĘ NIKOŁAJEWNĘ** do liczby Rzeczywistych Członków St. Petersburgskiego Patryotycznego Towarzystwa Dam. Rada jego z wdzięcznością i głębokim uszanowaniem przyjmuje nowy ten dowód MONARSZEJ ku niemu przychylności.

Вполнѣ убѣжденный, что изъявленное Ея Императорскимъ Высочествомъ желаніе участвовать въ занятіяхъ Общества, возникло въ юномъ сердцѣ Государыни Великой Княжны отъ дестнаго вниманія Августѣйшихъ Ея Родителей къ трудамъ онаго, Совѣтъ ни чѣмъ не можетъ приличіе и вѣрнѣе выразить полной своей признательности, какъ торжественнымъ обѣтомъ съ прежнимъ усердіемъ продолжать на пользу общую труды свои, которые нынѣ вознаграждены столь милостивымъ благоволеніемъ Ихъ Императорскихъ Величествъ.

Będąc zupełnie przekonana, że oświadczona przez JEJ CESARSKĄ WYSOKOŚĆ chęć uczestniczenia w zatrudnieniach Towarzystwa zrodziła się w młodem sercu WIELKIEJ KSIĘŻNICZKI JEJ MOŚCI ze względów łaskawych NAJJAŚNIEJSZYCH JEJ RODZICÓW ku jego pracom, Rada niczem nie może stosowniej i wierniej wyrazić zupełnej swojej wdzięczności, jak w uroczystym ślubie, z dawną gorliwością, przedłużać dla dobra powszechnego swe prace, które teraz zostały wynagrodzone tak łaskawemi względami NAJJAŚNIEJSZYCH CESARSTWA ICH MOŚĆ.

Совѣтъ, изъявивъ чувства вѣрноподданнической благодарности за Высочайшее назначеніе Ея Императорскаго Высочества Государыни Великой Княжны **ОЛЬГИ НИКОЛАЕВНЫ** въ Дѣйствительные Члены Общества, будетъ имѣть счастье донести Ваше-

Rada, wyrzuwszy uczucia wiernych poddanych wdzięczności za Najwyższe przeznaczenie JEJ CESARSKIEJ WYSOKOŚCI WIELKIEJ KSIĘŻNICZKI **OLGI NIKOŁAJEWNY** do liczby Rzeczywistych Członków Towarzystwa, będzie miała szczęście donieść WASZEJ CE-

му Императорскому Величеству о распоряженіяхъ своихъ, кои по сему случаю сдѣланы будутъ.

Подлинное подписали:

Предсѣдательница Агаоклея Сухарева.

Марія.

Княгиня Варвара Голицына.

Графиня Софія Борхъ.

Александра Сениавина.

Баронесса Ольга Мейендорфъ.

Клеопатра Клеймхель.

Графиня Екатерина Салтыкова.

Александра Алферовская.

Высочайшимъ Приказомъ, 12-го Февраля, назначены Флигель-Адъютантами къ Его Императорскому Величеству, Лейбъ-Гвардіи Преображенскаго полка: состоящій при Его Императорскомъ Высочествѣ Наслѣдникъ Цесаревичъ, Полковникъ *Назимовъ*, и Капитанъ *Чернышевъ*, съ оставленіемъ перваго изъ нихъ при Его Высочествѣ; Лейбъ-Гвардіи Семеновскаго полка Капитанъ *Назимовъ 1-й* и Адъютантъ Командира 6-го Пѣхотнаго Корпуса, Генераль-Адъютанта Нейдгарта, Кавалергардскаго Ея Величества полка Штабсъ-Ротмистръ Графъ *Тизенгаузенъ*.

— Высочайшимъ Приказомъ, 13-го Февраля, Командиръ 1-го Малороссійскаго Казачьяго полка, Полковникъ *Рашевскій* уволенъ отъ службы, за ранами, Генераль-Маіоромъ, съ мундиромъ и пенсіономъ полнаго оклада, опредѣленнаго Уставомъ 6-го Декабря 1827 года.

— Въ *Journal de St. Pétersbourg* напечатано: Высочайшимъ Приказомъ, 15-го Февраля, Командиръ 2-й Гвардейской Кирасирской бригады, Генераль-Маіоръ *Захаржевскій 2-й*, назначенъ Санктпетербургскимъ Комендантомъ, на мѣсто умершаго Генераль-Адъютанта Мартынова.

— Сенаторъ Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ *Васильчиковъ*, Всемилостивѣйше уволенъ отъ службы, по прошенію.

— Президентъ Гофъ-Интендантской Конторы Графъ *Кутайсовъ* Всемилостивѣйше уволенъ, по прошенію его, отъ сей должности, съ сохраненіемъ званія Оберъ-Гофмейстера Двора Его Императорскаго Величества.

— Состоящій въ должности Гофмейстера Двора Его Императорскаго Величества и Вице-Президентъ Гофъ-Интендантской Конторы, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ *Щербининъ*, Всемилостивѣйше уволенъ, по прошенію его, вовсе отъ службы.

— Оберъ-Шталмейстеру Князю *Долгорукову* и Члену Кабинета, Дѣйствительному Статскому Совѣтнику *Семлину*, Высочайше повелѣно исправлять должности: первому Президента, а послѣднему Вице-Президента Гофъ-Интендантской Конторы, съ оставленіемъ обоихъ и при прежнихъ должностяхъ.

— Состоящему по особымъ порученіямъ при Военномъ Министрѣ, Церемоніймейстеру, Дѣйствительному Статскому Совѣтнику *Никитѣ Всеволожскому*, Высочайше повелѣно быть Членомъ Кабинета Его Императорскаго Величества, съ оставленіемъ и Церемоніймейстеромъ.

— Его Императорское Величество Высочайше повелѣть соизволило Сенатору, Тайному Совѣтнику Князю *Голицыну*, присутствовать въ 8-мъ Департаментѣ Правительствующаго Сената.

— Его Императорское Величество, изъ двухъ избранныхъ Псковскимъ Дворянствомъ Кандидатовъ, Высочайше изволило утвердить въ званіи Псковскаго Губернскаго Предводителя Дворянства, Коллежскаго Совѣтника *Крекишина*.

— Управление Временною Контрольною Коммиссіею по части Артиллерійской и Инженерной Высочайше повелѣно возложить на Управляющаго особою экспедиціею при Государственномъ Контролѣ, Статскаго Совѣтника *Фялковскаго*, а затѣмъ управленіе помянутою Экспедиціею поручить Оберъ-Контролеру Контрольнаго Департамента Военныхъ отчетовъ, Надворному Совѣтнику *Булгакову*.

— Московскимъ Вице-Губернаторомъ Всемилостивѣйше повелѣно быть Адъютанту Московскаго Военнаго Генераль-Губернатора, Кавалергардскаго Ея Императорскаго Величества полка Ротмистру *Новосильцову*, съ переименованіемъ его въ Коллежскіе Совѣтники. (С. П.)

— По Указу Его Императорскаго Величества, Правительствующій Сенатъ слушалъ предложеніе Министра Юстиціи, Господина Тайнаго Совѣтника и Кавалера Дмитрія Васильевича Дашкова, при которомъ предлагаетъ Правительствующему Сенату къ надлежащему исполненію списокъ съ Высочайше подтвержденнаго мнѣнія Государственнаго Совѣта, о подсудности обывателей Имперіи и Царства Польскаго

sarskiej Mości o swych rozporządzeniach, które z tej okoliczności będą uczynione.

Autentyk podpisały:

Prezydentka Agatoklea Sucharewa.

Marya.

Księżna Barbara Golicynowa.

Hrabina Zofia Borch.

Alexandra Sieniawinowa.

Baronowa Olga Meyendorf.

Kleopatra Kleinmichel.

Hrabina Katarzyna Saltykowa.

Alexandra Alferawska.

Przez Najwyższy Rozkaz dzienny, 12-go Lutego, mianowani Skrzydłowymi Adjudantami Jego Cesarskiej Mości, Prebrażeńskiego pólku Gwardyi: zostający przy Jego Cesarskiej Wysokości NASTĘPCY CESARZEWICZU, Półkownik *Nazimow*, i Kapitan *Czernyszew*, z zostawieniem pierwszego z nich przy Jego Wysokości; Kapitan Siemionowskiego pólku Gwardyi *Nazimow 1 sy* i Adjudant Dowódcy 6-go Korpusu Piechoty, Jenerał-Adjudanta Nejdgardta, Sztabś-Botmistrz pólku Kawalergardów CESARZOWEJ JEJ Mości Hrabia *Tizenhausen*.

— Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, 13-go Lutego, Dowódzca 1-go Małorossyjskiego pólku Kozackiego, Półkownik *Raszewski* uwolniony ze służby, z przyczyną ran, wradze Jenerał-Majora, z mundurem i pensją zupełnego wyznaczenia, podług Ustawy 6-go Grudnia 1827 roku.

— W *Journal de St-Pétersbourg* czytamy: Przez Najwyższy rozkaz dzienny, 15-go Lutego, Dowódzca 2-ej brygady Kiryssyerów Gwardyi, Jenerał-Major *Zacharzewski 2 gi*, naznaczony Komendantem Sanktpetersburskim, na miejsce zmarłego Jenerał-Adjudanta *Martynowa*.

— Senator Rzeczywisty Radzca Tajny *Wasilczykow*, Najłaskawiej uwolniony ze służby, na własną prośbę.

— Prezydent Intendencji Kantoru Dworu, Hrabia *Kutajsov*, Najłaskawiej uwolniony, na własną prośbę, od tego obowiązku, z zachowaniem nazwania Wielkiego Mistrza Dworu Jego CESARSKIEJ Mości.

— Zostający w obowiązku Mistrza Dworu Jego CESARSKIEJ Mości i Vice-Prezydent Intendencji Kantoru Dworu, Rzeczywisty Radzca Stanu *Szczerbinin*, na własną prośbę, Najłaskawiej zupełnie uwolniony ze służby.

— Wielkiemu Koniuszemu Xięciu *Dothorukowu* i Członkowi Gabinetu, Rzeczywistemu Radzcy Stanu *Sieniawinowi*, Najłaskawiej rozkazano sprawować obowiązki: pierwszemu Prezidenta, a ostatniemu Vice-Prezydenta Intendencji Kantoru Dworu, z zostawieniem obu i na obowiązkach dotychczasowych.

— Zostającemu do szczególnych poleceń przy Ministrze Wojny, Mistrzowi Obrzędów, Rzeczywistemu Radzcy Stanu *Nikicie Wsiewożskiemu*, Najłaskawiej rozkazano bydź Członkiem Gabinetu Jego CESARSKIEJ Mości, z pozostaniem i Mistrzem obrzędów.

— Jego CESARSKA Mość Najwyżej rozkazać raczył Senatorowi, Radzcy Tajnemu Xięciu *Golicynowi*, zasiadać w 8-m Departamencie Rządzącego Senatu.

— Jego CESARSKA Mość, z dwóch wybranych kandydatów przez Pskowskie Dworzaństwo, Najwyżej raczył utwierdzić na urzędzie Pskowskiego Gubernialnego Marszałka Dworzaństwa, Radzcę Kollegialnego *Krekyszyna*.

— Zarząd Czasową Kommissją Kontrolli części Artilleryjskiej i Inżyniernej Najwyżej rozkazano włożyć na Zarządzającego osobną expedycją przy Kontrolerze Państwa, Radzcy Stanu *Fiatkowskiego*, a zatęm zarząd pomienionej Expedycji poruczyć Ober-Kontrolerowi Departamentu Kontrolli rachunków wojskowych, Radzcy Dworu *Bulhakowu*.

— Moskiewskim Vice-Gubernatorem Najłaskawiej rozkazano bydź Adjudantowi Moskiewskiego Wojennego Jenerał-Gubernatora, Rotmistrzowi pólku Kawalergardów CESARZOWEJ JEJ Mości *Nowosilcowi*, z mianowaniem go Radzcą Kollegialnym. (P. P.)

— Wedle Ukazu Jego CESARSKIEJ Mości, Rządzący Senat słuchali przełożenia Ministra Sprawiedliwości, Pana Radzcy Tajnego i Kawalera Dymitra Wasilewicza Daszkowa, przy którym podaje Rządzącemu Senatowi do należytego wypienienia kopią Najwyżej utwierdzonej Opinii Rady Państwa, o podsądności obywateli Cesarstwa i Królestwa Polskiego w sprawach proceduralnych, dodając, że takąż kopia, dla podania do wy:

въ дѣлахъ тяжбныхъ, присовокупили, что таковой же списокъ для обращенія къ исполненію въ Царствѣ, какъ уведомили его Господина Министра, состоящій въ должности Государственнаго Секретаря, препровожденъ отъ него къ Министру Статсъ-Секретарю, Графу Грабоускому. *Въ означенномъ же имѣннѣ издано:* Государственный Совѣтъ въ Соединенныхъ Департаментахъ Законовъ и дѣлъ Царства Польскаго и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ представленіе Министра Юстиціи, о подсудности обывателей Россійской Имперіи и Царства Польскаго въ дѣлахъ тяжбныхъ, и сообразивъ оное съ бывшими прежде по сему предмету предположеніями и съ примѣчаніями Совѣта Управленія Царства, *положилъ:* постановить въ семь отношеніи слѣдующія правила: 1) Дѣла вотчинныя, возникшія между обывателями Имперіи и Царства, разсматривать въ Присутственныхъ мѣстахъ того края, гдѣ находится спорное имѣніе, въ чемъ бы оное ни состояло. 2) Иски жителей Имперіи и Царства, въ случаѣ неисполненія совершаемыхъ между ними долговыхъ обязательствъ, договоровъ и иныхъ письменныхъ актовъ, если они будутъ содержать въ себѣ: а) обеспеченіе на имѣніи, состоящія въ томъ или другомъ краѣ, или б) поручительство лицъ, имѣющихъ гдѣ либо постоянное пребываніе, производить: *въ первомъ* случаѣ, въ судебныхъ мѣстахъ того края, гдѣ состоятъ имѣнія, служащія обеспеченіемъ; *во второмъ*, при несостоятельности ответчика или должника, тамъ, гдѣ находится поручителя, или гдѣ состоятъ ихъ имѣнія. 3) Если письменныя обязательства, договоры и акты, заключенные съ жителями Имперіи и Царства, будутъ безъ всякаго обеспеченія и поручительства, то, при неисполненіи ихъ, иски производить, по усмотрѣнію истца, или 1) тамъ, гдѣ находится на лицо ответчикъ, или 2) тамъ, гдѣ должно производиться исполненіе обязательства, либо договора. 4) Когда же въ актѣ постановлено будетъ иное условіе о мѣстѣ и способѣ разбирательства, могущихъ возникнуть по онымъ спорамъ, въ такомъ случаѣ искъ производить тамъ, гдѣ назначено будетъ по взаимному согласію. 5) Дѣйствительность долговаго обязательства, договора или инаго акта, опредѣляется на основаніи законовъ того края, по узаконеніямъ и формамъ коего акты были совершены. Если же актъ предъявленъ будетъ ко взысканію не въ томъ краѣ, гдѣ оный совершенъ, и со стороны ответчика возникнетъ о формальности совершенія акта споръ, то истецъ обязанъ представить удостовѣреніе, что актъ составленъ сообразно съ законами и формами другаго края. Удостовереніе такое выдается тѣмъ судебнымъ мѣстомъ, которому непосредственно подвѣдомственъ судъ, самый актъ совершавшій; если же актъ совершенъ не въ судѣ, а у Нотаріуса или Магистра, — то Гражданскимъ Судомъ первой степени. Въ предупрежденіе подлога, свидѣтельство подлинности и удостовѣренія судебного мѣста производится порядкомъ, въ слѣдующей статьѣ означеннымъ. 6) Рѣшенія Присутственныхъ мѣстъ какъ Имперіи, такъ и Царства, по дѣламъ вотчиннымъ и исковымъ, производятся въ исполненіе въ томъ краѣ, гдѣ оныя послѣдовали. Но когда по рѣшеніямъ судебныхъ мѣстъ въ дѣлахъ исковыхъ, положено будетъ взысканіе, а имѣніа, съ коего можно было бы оное произвестъ, въ томъ краѣ находится не будетъ, между тѣмъ какъ въ другомъ краѣ истецъ укажетъ принадлежащее ответчику имѣніе, — въ такомъ случаѣ рѣшеніе приводить въ исполненіе въ томъ краѣ, гдѣ состоятъ имѣніа, и въ порядкѣ, законами того края установленномъ. При чемъ наблюдать слѣдующее: *Въ Царствѣ*, вошедшія въ законную силу рѣшенія, состоявшіяся въ судебныхъ мѣстахъ Имперіи, исполнять по просьбѣ истца, Предсѣдателямъ подлежащихъ судовъ. Для сего истецъ обязанъ предварительно испросить, изъ судебного мѣста Имперіи, засвидѣствованную на законномъ основаніи копию съ опредѣленія, съ надписью въ томъ, что объ исполненіи онаго предоставляю копию и имѣть оныя приложить къ своей просьбѣ. Подписи лицъ, свидѣтельствующихъ копию, удостоверяются мѣстнымъ Начальникомъ Губерніи, который о каждомъ такомъ удостовѣреніи уведомляетъ Правительственную Коммиссію Юстиціи, а сія послѣдняя, съ своей стороны, даетъ о томъ знать Предсѣдателю надлежащаго Суда. *Въ Имперіи*, рѣшенія Судебныхъ мѣстъ Царства, исполненію подлежащія, приводятъ въ дѣйствіе также по просьбѣ истца, подлежащимъ мѣстамъ, съ представленіемъ тѣхъ самыхъ документовъ. Подписи лицъ, свидѣтельствующихъ копию, съ судебного рѣшенія, удостоверяются въ Царствѣ Правительственною Коммиссіею Юстиціи, которая о такомъ удостовѣреніи уведомляетъ Начальника той Губерніи, въ коей должно про-

пѣненія въ Крѣлевствѣ, какъ уведомилъ того же Пана Министра, состоящій въ обовязку Секретаря Паństwa, прешлана прешенъ została do Ministra Sekretarza Stanu, Hrabiego Grabowskiego. *W pomienionej opinii wyrażono:* Rada Państwa na połączonej Departamentach Praw i interesów Królestwa Polskiego i na Powszechném Zebnaniu, rozpatrzywszy przedstawienie Ministra Sprawiedliwości, o podsądności obywateli Cesarstwa Rosyjskiego i Królestwa Polskiego w sprawach procederowych, i porównawszy ją z byłemi uprzednio w tej rzeczy projektami i z uwagami Rady Administracyjnej Królestwa, *uchwaliła:* postanowić w tym względzie prawidła następujące: 1) Sprawy o dziedzictwo, nastaje między obywatelami Cesarstwa i Królestwa, roztrząsać w urzędach Sądowych tego kraju, gdzie się sporny znajduje majątek, w czémbykolwiek on się zawierał. 2) Poszukiwania mieszkańców Cesarstwa i Królestwa, w razie niewypełnienia zawieranych między niemi długowych zobowiązań, umów i innych aktów pisanych, jeżeli będą w sobie zawierały: a) zabezpieczenie na majątkach, w tym albo w drugim kraju położonych, albo b) porękę osób, mających gdziekolwiek stałe zamieszkanie, odbywać: *w pierwszym* razie, w urzędach sądowych tego kraju, gdzie się znajdują majątki, służące na zabezpieczenie; *w drugim*, przy niewyplatności strony odwodowej czyli dłużnika, tam, gdzie się znajdują poręcznicy, albo gdzie ich majątki są położone. 3) Jeżeli pisane zobowiązania, umowy i akta, zawarte z mieszkańcami Cesarstwa i Królestwa, bez żadnego będą zabezpieczenia i poręki, tedy w razie ich niewypełnienia, poszukiwania czynić, podług uwagi poszukującego, albo 1) tam, gdzie się obecnie znajduje dłużnik, albo 2) tam, gdzie się powinno odbyć wypełnienie zobowiązania, lub umowy. 4) Kiedy zaś w akcie postanowionym będzie inny warunek o miejscu i sposobie roztrząsania mogących wynikać z nich sporów, w takim razie poszukiwanie odbywać tam, gdzie wzajemną zgodą będzie naznaczono. 5) O rzeczywiścieści długowego zobowiązania, umowy, albo innego aktu, ma się stanowić na osnovie praw tego kraju, podług którego praw i form akta były sporządzane. Jeżeli zaś akt podany będzie do uzyskania nie w tym kraju, gdzie został sporządzony, i ze strony odpowiadającej wyniknie spór o formalność sporządzenia aktu, tedy poszukujący obowiązany jest złożyć zaświadczenie, że akt został sporządzony zgodnie z prawami i formami drugiego kraju. Zaświadczenie to wydaje się przez ten urząd sądowy, któremu bezpośrednio podległy jest sąd, w którym akt sam był sporządzony; jeżeli zaś akt został sporządzony nie w sądzie, ale u Notaryusza albo Meklera, — tedy przez Sąd Cywilny pierwszego stopnia. Dla zapobieżenia fałszerstwu, świadectwo autentyczności i poświadczania miejsca sądowego odbywa się porządkiem, w następującym artykule opisanym: 6) Wyroki miejsc urzędowych, tak Cesarstwa, jako i Królestwa, w sprawach o majątki i poszukiwania, przywodzą się do wypełnienia w tym kraju, gdzie one nastają. Ale, kiedy na mocy wyroków sądowych w sprawach iskowych, przysądzone będzie uzyskanie, a majątek, z któregooby można było je uskutecznić, w kraju tym nie będzie się znajdował, gdy tѣczasem w drugim kraju wykaże poszukujący należący do dłużnika majątek, — w takim razie wyrok przyprowadzać do wykonania w tym kraju, gdzie się majątek znajduje, i porządkiem prawami tego kraju ustanowionym: przy czѣm zachowywać, co następuje: *w Królestwie:* weszłe w prawną moc wyroki, nastaje w urzędach sądowych Cesarstwa, mają wypełniać na prośbę poszukującego, Prezydenci Sądów podległych. Dla tego poszukujący powinien przedewszystkiѣm otrzyrnać, z urzędu sądowego Cesarstwa, zaświadczoną na prawnej osnovie kopią wyroku, z napisem, że o jego wypełnienie zostawuje się mu prosić w Królestwie Polskiem, jakową kopią ma on zafaczyć do swej prosby. Podpisy osób, kopią zaświadczających, poświadczają się przez miejscowego Naczelnika Gubernii, który o każdym takimъ poświadczeniu uwiadamia Rządową Kommissją Sprawiedliwości, a ta ostatnia, ze swej strony, daje o tém wiedzieć Prezydentowi właściwego Sądu. *W Cesarstwie.* Wyroki urzędów Sądowych Królestwa, wykonaniu podlegające, przyprowadzać do skutku także na prośbę poszukującego, przez właściwe urzędy, z przedstawieniem tych samych dokumentów. Podpisy osób, zaświadczających kopią sądowego wyroku, poświadczają się w Królestwie przez Rządową Kommissją Sprawiedliwości, która o takowemъ poświadczeniu uwiadamia Naczelnika tej Gubernii, w której powinno się uskutecznić wypełnienie wyroku, a Naczelnik Gubernii, daje ze swej strony wiedzieć o tém właściwemu urzędowi. W tych zdarzeniach, ani w Królestwie, ani w Cesarstwie urzędy sądowe i wykonawcze nie wchodzą w rozstrząsanie prawności poszukiwania i nastęgu już o tém wyroku. Na autentyczny Opinii Własnej Jego Cesarzkiej Mości ręką napisano: „*Ma być pud-*

изводиться исполненіе рѣшенія; Начальникъ же Губерніи, съ своей стороны дасть о томъ знать надлежащему мѣсту. При сихъ случаяхъ, ни въ Царствѣ, ни въ Имперіи судебныя и исполнительныя мѣста не входятъ въ разсмотрѣніе правильности иска и послѣдовавшаго уже по оному рѣшенія. На подлинномъ мнѣніи Собственной Его Императорскаго Величества рукою написано: „Быть по сему.“ Въ С. Петербургѣ, 12 Января 1838 года. (Опуб. Прав. Сен. 7 Февраля 1838 г.) (С. В.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Берлинъ, 4-го Марта.

Его Величество Императоръ Россійскій, зѣвшему каллиграфу и академическому художнику Августу Фридриху Шиче старш. въ воздаяніе трудовъ и усердія въ привожденіи грамоты Его Величеству на право почетнаго гражданства города Берлина, пожаловать изволилъ драгоценный бриллантовый перстень, какъ знакъ Высочайшаго благоволенія. (A.P.S.Z.)

Ф р а н ц і я.

Парижъ, 24-го Февраля.

Палата Депутатовъ въ сегодняшнемъ своемъ заведеніи, занималась разными поступившими къ ней прошеніями, и между прочими отъ жителей Малосенскаго Кантона въ Вокаускомъ департаментѣ, въ которомъ они желали отдѣленія сего Кантона отъ Оранжскаго округа и соединенія его съ Карпентраскимъ округомъ, но сему воспротивился Министръ Внутрен. дѣлъ, объявляя, что требованіе Малосенскаго округа Государствен. Совѣтъ нашель нецелесообразнымъ, и оны съ своей стороны не видятъ нужды, почему хотѣть перемены того, что существуетъ съ VIII года Республики, и наконецъ послѣ продолжительныхъ преній, приступлено къ обыкновенному порядку. — Военный Министръ прекратилъ разсмотрѣніе прошеній, предложеніемъ Палаты проекта закона на счетъ чрезвычайнаго прибавленія для покрытія расходовъ причиненныхъ осадою Алжирской области, при томъ этотъ же Министръ объявилъ, что будутъ предложены Палатѣ на разсмотрѣніе всѣ бумаги, касающіяся нынѣшняго положенія бывшаго Регентства. Общая сумма требуемаго Министромъ прибавленія для подкрѣпленія гарнизона и доставки лошадей и военныхъ потребностей, простирается не менѣе какъ на 16,671,400 фр.

— Король давалъ вчера частную аудіенцію Виртембергскому Посланнику *Милинену* и принялъ отъ него отзывное его письмо. Потомъ представлялся Его Велич. Баронъ *Гигель*, временный Виртембергскій уполномоченный въ Парижѣ.

— Вчера происходило торжественное погребеніе Г-на *Сильвестра де Саси* на кладбищѣ *Père Lachaise*. Смертію Г-на *де Саси* ученый свѣтъ потерялъ самую чувствительную потерю со времени Кювье. Онъ былъ Профессоромъ Французской Коллегии и въ училищѣ иностранныхъ языковъ, непремѣннымъ Секретаремъ Академіи надписей и художествъ, хранителемъ восточныхъ рукописей Королевской Библіотеки, Инспекторомъ оріентальной типографіи, при Королевской типографіи и Перомъ Франціи. Имя *Саси* было еще славнее за границею, нежели въ отечествѣ. Въ Берлинѣ, въ Лондонѣ, Вѣнѣ, С. Петербургѣ и Константинополѣ, вездѣ имѣлъ онъ своихъ воспитанниковъ и почитателей. Слава его принесла Франціи честь болѣе, нежели всѣхъ другихъ.

— Третьяго дня вечеромъ привезены въ Парижъ 20 орудій завоеванныхъ въ Константиноплѣ. Они имѣютъ длины отъ 5 до 6 фут., но всѣ почти заколочены или подобнымъ образомъ сдѣланы бесполезными. Отъ 7 до 8 самыхъ длинныхъ и богато украшенныхъ, очевидно изъ Испанскихъ литейныхъ. Всѣ оны поставлены будутъ въ домѣ Иваллидовъ.

— Производство процесса противу *Лепрестръ-Дюбокажа* и его сотоварищей, у которыхъ найдено болѣе 150 тюковъ съ патронами, дѣлательно будетъ продолжаться. Вчера дѣланъ обыскъ у винопродавца *Шарла*, у котораго открыли нѣкоторое количество пороха, раздѣленнаго на малыя связки. *Шарль* задержанъ.

— Завтра будетъ большой балъ въ пользу бѣдныхъ города. Билетъ стоитъ 25 фр., за что покупщикъ получаетъ два номера билетовъ къ лотереѣ, которая будетъ разыграна во время бала и для которой представлены очень драгоценные предметы Парижскими купцами и художниками.

— Говорятъ, что будетъ сооруженъ памятникъ для побѣжденной Французской арміи при Ватерлоо. Слышно, что монументъ сей будетъ поставленъ возлѣ Бельгійскихъ Львовъ. Маршалъ *Жераръ* наименованъ

lug tego. W S. Petersburgu 12-go Stycznia 1838 roku. (Opubl. przez R. Sen. 7-go Lutego 1838 roku.) (G. S.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

P R U S S Y.

Berlin, 4-go Marca.

NAJJAŚNIEJSZY CEŚARZ JEGO MOŚC ROSSYJSKI, Kalligrafowi i Artystcie Augustowi Fryderykowi *Schütze* starsz., w nagrodę szczególnychъ jego usiłowañ i troskliwości, w przygotowaniu dyplomu dla NAJJAŚNIEJSZEGO PANA, na honorowe obywatelstwo miasta Berlina, udzielić raczył kosztowny pierścień brylantowy, jako znakъ Najwyższego zadowolenia. (A.P.S.Z.)

F R A N C Y A.

Paryż, dnia 24 Lutego.

Izba Deputowanychъ на dzisiejszymъ swémъ posiedzeniu, zajmowała się różnemi podaniami do niej prośbami, pomiędzy któremi znajdowała się takż podana od wielu mieszkańcówъ Kantonu Malaucenne, w Departamencie Vauclusy, w której ciż żądali oddzielenia tego Kantonu od okręgu Orange i złączenia go z okręgiemъ Carpentras, lecz Ministerъ Spraw Wewnętrznychъ sprzeciwił się temu, oświadczającъ, że Rada Stanu niezgadza się zezwolić na żądanie Kantonu Malaucenne, i że on ze swojej strony nie widzi, dla czego by chciano odmienić delimitacyą, która już istnieje od VIII roku Rzeczypospolitej, i nakoniecъ po długichъ rozprawachъ przystąpiono do porządku dziennego. — W ostatku, Ministerъ Wojny przerwał rozpatrywanie prośb, przełożeniemъ Izbie projektu do prawa względemъ nadzwyczajnego przyzwolenia na zastąpienie wydatkówъ zъ przyzwojenia okręgu Algierskiego, przy czémъ Ministerъ oznajmił, że wszystkie akta, tyżące się terażniejszego położenia bytj regencyi, będą przełożone Izbie na rozpatrzenie. Ogólna summa żadanego przez Ministra dodatku na wzmocnienie załogi, oraz zakupienie koni i materyałówъ wojskowych, wynosi niemniej jakъ 16,671,400 fr.

— Królъ dawalъ wczora Posłowi Wirttemberskiemu Hrabiemu *Mülinen*, audyencyą prywatną i przyjął od niego listъ odwołujący go. Potemъ J. K. Mości prezentowałъ się Baronъ *Hügel*, który témczasemъ będzie Pełnomocnikiemъ Wirttemberskimъ w Paryżu.

— Wczora odbył się uroczysty pogrzebъ P. *Silvestre de Sacy* na cmentarzu *Père Lachaise*. Przezъ zgonъ P. *de Sacy* światъ uczony poniósłъ najdotkliwszą stratę od śmierci *Cuviera*. P. *de Sacy* byłъ Professoreмъ w kollegiumъ francuzkimъ i przy szkole językówъ wschodnichъ, dożywoitnimъ Sekretarzemъ akademii napisówъ i sztukъ pięknychъ, konserwatoremъ rękopisówъ oryentalnychъ biblioteki Królewskiej, Inspektoremъ typografii oryentalnej przy drukarni Królewskiej i Paremъ Francyi. Imię *Sacy* go w cudzychъ krajachъ stało się daleko sławniejszymъ, jakъ we własnej ojczyźnie. W Berlinie, Londynie, Wiedniu, St. Petersburgu, Konstantynopolu miałъ swoichъ wychowancówъ i wielbicieli. Sława jego przedъ wszystkimi innemi, wzbogaciła honorъ Francyi.

— Zawczora wieczoremъ przywieziono do Paryża 20 działъ zdobytychъ w Konstantynie. Są one długie od 5 do 6 stop, lecz wszystkie prawie zagwożdżone albo innymъ sposobemъ uczynione niezdatnymi do użycia. 7 do 8 najdłuższychъ i najpiękniejъ ozdobionychъ działъ, widoocznie pochodzą zъ fabrykъ hiszpańskichъ. Wszystkie umieszczone będą w domu Inwalidów.

— Processъ przeciwko *Leprestre-Dubocage* i jego spółtowarzyszomъ, u których znaleźć misno więcej, jakъ 150 pakъ zъ ładunkami, czynnie odbywać się będzie. Wczora czynione przeszukanie u winiarza *Charle*, doprowadziło znowu do odkrycia pewnej ilości prochu, który rozdzielony byłъ na małe paczki. *Charle* wzięty został do więzienia.

— Jutro ma bydź tu dany wielki bal, na korzyśćъ ubogichъ miasta. Biletъ kosztuje 25 fr., za co nabywca otrzymuje 2 numera na loteryę, która ma się ciągnąćъ podczasъ balu, a w którą ciągnione będą bardzo kosztowne przedmioty, na ten celъ przezъ paryzkichъ kupcówъ i wielu rzemieślnikówъ ofiarowane.

— Mówią, że pod Watterloo ma bydź wystawiony pomnikъ dla zwyciężonego wojska francuzkiego. Słychać, że monumentъ ten umieszczony bydź ma wrazъ obokъ lwówъ belgickichъ. Marszałekъ *Gérard* mianowany

членомъ комиссіи назначенной для разсмотрѣнія сего плана.

— Въ *Messenger* содержится: „Извѣстно было, что *Эспартеро* за некоторое время предположилъ дать рѣшительное сраженіе и гдѣ возможно блистательною побѣдою ослабить вліяніе *Кордовы* въ Мадридѣ. Вчера прибывшій изъ Байонны курьеръ, будто доставилъ извѣстіе, что *Эспартеро* на берегу Эбро произвелъ кровопролитное сраженіе, которое впрочемъ неблагоприятно рѣшено для Королевы. Не смотря на усилія *Эспартеры*, Христианосы послабительнаго урона, состоявшаго въ 1,000 чел. убитыми, въ большемъ безпорядкѣ оставили поле сраженія. При семъ было бы печальнѣе всего то, что переходъ черезъ Эбро былъ бы свободенъ и Португалетта была бы въ большой опасности.“ *)

— Въ *Sentinelle des Pyrenées* помещено извѣстіе, что предполагаемая Карлистами новая экспедиція, въ скоромъ времени отправится въ походъ подъ начальствомъ *Герге*. Солдаты экспедиціоннаго корпуса были совершенно обмундированы и вооружены. (A.P.S.Z.)

А н г л і я.

Лондонъ, 23-го Февраля.

Въ засѣданіи Парламента 15 ч. с. м. разсуждали объ обществахъ составленныхъ ремесленниками. — *Г. О'Коннелъ* обратилъ вниманіе Палаты на это обстоятельство, угрожающее общественному спокойствію. 15 ч. с. м. *Г-нъ Гротъ* внесъ проектъ, чтобы при выборахъ голоса собирались тайно, и указалъ на злоупотребленія владѣльцевъ въ отношеніи людей, зависящихъ отъ нихъ, если кто либо изъ сихъ послѣднихъ осмѣлится имѣть собственное мнѣніе. Въ доказательство словъ своихъ, *Г-нъ Гротъ* поставилъ въ примѣръ Лорда *Хоттингетовера*, который въ послѣдствіе выборовъ въ Грентгамъ отказалъ продолженіе арендныхъ контрактовъ 27-ми арендаторамъ. Этотъ частный случай можетъ дать понятіе о множествѣ подобныхъ злоупотребленій, случающихся въ Англіи. Приверженцы партіи Тори, опровергали, поочередно предложеніе *Г-на Грота*. Наконецъ Лордъ *Джонъ Росселъ* произнесъ, что если допустить при выборахъ собраніе голосовъ тайно, слѣдуетъ также установить и тайныя совѣщанія въ Палатахъ; но какъ Парламентъ и Министры исполняютъ обязанности свои открыто при свидѣтеляхъ, необходимость требуетъ, чтобы кандидатъ на представителя избираемаго былъ явно, большинствомъ голосовъ избирателей. Лордъ присовокупилъ, что Правительство внесло бы отъ себя подобный проектъ, если бы не опасалось злоупотребленій со стороны тѣхъ, которые употребляютъ во зло всѣ благонамѣренныя мѣры Правительства, и что богатые люди должны будутъ самимъ себя приписать вину, если не переставая при выборахъ дѣлать принужденія, вынудить Правительство ввести обычай собранія голосовъ тайно, что могло бы имѣть худыя послѣдствія для Государства. Дальнѣйшія о семъ пренія отложены до слѣдующаго засѣданія. (О. Г. Ц. П.)

— Пароходъ *Иберія* доставилъ извѣстія изъ Лиссабона отъ 15-го ч. с. м. изъ коихъ видно, что опасеніе Правительства на счетъ высадки *Донъ-Мигуэля* въ Португаліи, кажется увеличивающагося. Военный Министръ представилъ Кортесамъ подробный рапортъ обо всемъ, что только Правительство знаетъ о планахъ *Мигуэлистовъ*. *Донъ-Мигуэль* будто имѣетъ въ своемъ распоряженіи большія суммы, и говорятъ, что некоторое число усерднѣйшихъ его приверженцевъ оставило Испанію, чтобы отправиться къ Карлистамъ въ Италію. Чтобы по крайней мѣрѣ со стороны моря затруднить какъ возможно набѣгъ, Правительство отправило два военныхъ корабля для крейсераства при устьѣ Гвадианы. Впрочемъ въ публикѣ не вѣрятъ полнотѣ донесенія Военнаго Министра.

— Тюамскій Католическій Архіепископъ рѣшительно сопротивился начертанному Правительствомъ плану Ирландскаго національнаго просвѣщенія, какъ опасному для безпорочности и свободы Католическаго исповѣданія въ Ирландіи, такъ какъ по сему, учебныя книги по коимъ должно обучать закону Божію, были бы опредѣляемы коллегією установленною Парламентомъ и состоящую по большей части изъ протестантовъ. Архіепископъ объявилъ, что на каждомъ Епископѣ, Святымъ Духомъ и наследникомъ Св. Петра, возложена обязанность, смотреть за своею паствою, и посему никто кромѣ Папы не предпишетъ ему книгъ, изъ коихъ должны получать религіозное просвѣщеніе дѣти въ его Епархіи.

*) Сравни. сообщенную прежде телегр. депешу отъ 21 ч. по коей *Эспартеро* 19-го ч. изъ Рекондидора не встрѣтивъ нападенія возвратился въ Гаро.

jest członkiem, wyznaczonej do rozpatrzenia tego planu komisyyi.

— W *Messenger* czytamy: „*Espartero*, jak wiadomo, od niejakiego czasu, postanowił był, stanowczą rozpocząć walkę i gdzie można przez świetne zwycięstwo osłabić wpływ *Cordovy* w Madrycie. Wczora dopiero przybyły goniec z Bayonny miał przywieźć wiadomość, że *Espartero* na brzegu Ebru wydał krwawą bitwę, lecz która nie wypadła pomyślnie na stronę wojsk Królowej. Pomimo usiłowań *Espartery*, Krystyniści po znacznej stracie, wynoszącej na 1,000 ludzi w zabitych, w największym nieładzie cofnęli się z pola walki. Najsmutniejszém przy tém byłoby to, że teraz przechod przez Ebro byłby wolny i Portugaletta w wielkim niebezpieczeństwie.“ *)

— W *Sentinelle des Pyrenées* umieszczono wiadomość, że projektowana przez Karolistów nowa wyprawa wkrótce uda się pod rozkazami *Guergu* w pochod. Żołnierze, do korpusu wyprawy należący, byli zupełnie umundurowani i uzbrojeni. (A.P.S.Z.)

А н г л і я.

Лондонъ, дня 23-го Lutego.

Posiedzenie Parlamentu w dniu 13 b. m. przedstawiało nader ważne rozprawy, nad związkami rzemieślników. *P. O'Connell* zwrócił uwagę Izby na ten przedmiot, zagrażający powszechnemu dobru. W dniu 15, *P. Grote* wniósł projekt względem tajemnego przy wyborach głosowania, rozwijając go wytknął nadużycia, jakich się właściciele dopuszczają względem tych, którzy będąc w zależności od nich, osmielają się mieć własne zdanie; na dowód przytoczył, że sam *Lord Huttingtower*, w skutku wyborów w Grantham, 27 czynszownikiem wymówił dalsze posiadanie dzierżaw. Ten wypadek w jedném miejscu, naprowadza na myśl, ile podobnych w całej Anglii przytrafiać się musi? Wszyscy torysowie zbijali kolejno wniosek *P. Grote*, nakoniec zabrał głos *Lord John Russel*, w którym dowodził, że choć uchwalic tajne przy wyborach głosowanie, potrzeba także wprowadzić zwyczaj, ażeby Izby tajemnie się naradzały, lecz, że parlament i ministrowie pełnią swe obowiązki otwarcie i przy świadkach, wynika stąd potrzeba żeby kandydat na reprezentanta był głośną większością od wyborców do urzędu tego powoływany. Zakończył swą mowę uważając, że Rząd sam przedstawiłby w tym przedmiocie projekt, gdyby nie lękał się nadużyć ze strony tych, którzy wszelkich zbawiennych zamiarów nadużywają, i że możni sami sobie przypiszą winę, jeżeli nie przestając ciągle używać w głosowaniach przymusu, spowodują Rząd, do zaprowadzenia tajemnego przy wyborach głosowania, co by największe zło, dla całego kraju spowodować mogło. Dalsze rozprawy do następnego posiedzenia odłożono. (G.R.K.P.)

— Statek parowy *Iberia*, przywiózł wiadomości z Lisabony, dochodzące do d. 15 t. m.; z których dowiadujemy się, że obawy Rządu względem wylądowania *Don-Miguela* w Portugalii, zdają się powiększać. Minister Wojny podał Kortezom szczegółowy raport o wszystkim, co wiadomo Rządowi o planach *Migueli* stów. *Don Miguel* ma mieć w swoim rozporządzeniu wielkie summy pieniężne, i mówią, że pewna liczba najgorliwszych jego stronników, opuściła Włochy dla przyłączenia się do Karolistów w Hiszpanii. Ażeby przynajmniej ze strony morza, jak można, utrudzić najście: Rząd wysłał dwa okręty wojenne, które krążąc mają około ujścia Guadiany. Zresztą nie wierzą w publiczności w autentyczność podania Ministra Wojny.

— Arcybiskup katolicki *Tuamu*, wyraźnie wyrzekł przeciwko ułożonemu przez Rząd planu Irlandzkiego narodowego oświecenia, jako niebezpiecznego dla czystości i wolności religii katolickiej w Irlandyi, gdyż podług tego, księgi szkolne, z którychby się dawały nauki religii, byłyby przeznaczane od ustanowionego przez Parlament, i składającego się po większej części z protestantów, Kollegium. Arcybiskup oświadczył, że każdy Biskup ma sobie polecone przez Ducha Świętego, i następcę Piotra Ś-go, mieć pieczęć o swej owczarni, i nikt oprócz Papieża nie przepisze mu ksiąg, z których wykładac się ma nauka religii dla dzieci w jego diecezji.

*) Porównać z tém udzieloną pierwej depeszę telegr. z Bayonny pod d. 21, podług której, *Espartero* czyniąc wyścieczkę d. 19, powrócił do Haro, nienapotkawszy żadnego uderzenia.

— Въ Ласаи въ Вандеменской Земль, 22 Сентября было ужасное землетрясение. Наканунъ жители слышали какъ бы пушечный громъ и думали, что неподалеку происходитъ сраженіе Англійскихъ колонистовъ съ туземцами, наконецъ съ удивленіемъ замѣтили, что звукъ выходилъ изъ пещеръ подлѣ горъ. Ночью жители пробужденные трескомъ падающей башни и землетрясеніемъ, едва успѣли уйти на морской берегъ, многіе погибли подъ развалинами домовъ. Во время землетрясенія на горизонтѣ замѣченъ свѣтлая полоса. (A.P.S.Z.)

ГЕРМАНІЯ.

Веймаръ, 24-го Февраля.

Здѣшній Профессоръ Д-ръ Кохъ, какъ извѣстно, предпринялъ весною 1836 г. путешествіе на Кавказъ, чтобы изслѣдованіями распространить кругъ ботаники и естественной исторіи. Будучи удовлетворенъ повсюду при своихъ ученыхъ изслѣдованіяхъ и восхищенный прелестями природы и многихъ древностей, представившихся взорамъ его, въ половинѣ Декабря пр. года онъ оставилъ Тифлисъ сдѣлавъ еще поѣздку въ изобилующія виномъ страны Кавказа, и по послѣднимъ извѣстіямъ, достигъ уже не безъ опасности высочайшихъ горъ отдѣляющихъ Европу отъ Азіи, чтобы пробраться въ Одессу. Отсюда онъ намѣренъ былъ отправиться чрезъ Москву въ Петербургъ и весною возвратиться въ отечество. Должно ожидать любопытныхъ свѣдѣній о его путешествіи и изслѣдованіяхъ. (A.P.S.Z.)

ИСПАНІЯ

Мадридъ, 17-го Февраля.

Слышно, что сегодня съ домою Ротшильда заключенъ договоръ, въ слѣдствіе котораго Министерствомъ будто сдѣлано уже заемъ. Вся сумма состоитъ изъ 20 мил. реаловъ, и будетъ употреблена для покрытія настоящихъ расходовъ. Остальное количество будетъ уплачено послѣ. Для отдачи займа наложена военная подать на остр. Кубу.

— Правительство предполагаетъ учредить Государствен. Совѣтъ, который будетъ состоять изъ 50 или 36 членовъ, 6 на каждое Министерство. Комиссія назначенная для образованія оного, состоитъ изъ четырехъ депутатовъ и одного Сенатора.

— Генераль Каронделетъ наименованъ Намѣстникомъ Старой Кастиліи. (A.P.S.Z.)

СИРІЯ.

Байрутъ, 20-го Января.

Съ нѣкотораго времени Сирія была театромъ важныхъ происшествій, и по всякому вѣроятію, приготовляются еще важнѣйшія. Неудовольствіе съ Египетскимъ владѣніемъ достигло высочайшей степени; на многихъ мѣстахъ возгорѣлся уже мятежъ и нужно только искры, чтобы вспыхнулъ общій пожаръ. Друзья, которые при завладѣніи края Египтянами, напередъ подали знакъ къ сопротивленію и никогда дѣйствительно не были покорены, теперь явно возмущились и еслибъ имѣли только оружіе и амуницію, то исчезло бы Египетское владѣніе въ Сиріи. Не смотря на худое ихъ вооруженіе, они уже выиграли нѣсколько сраженій. Войска Ибрагима опасаются ихъ чрезвычайно. Недавно у подошвы Ливана со стороны Дамаска 130 Друзевъ совершенно разбили отрядъ регуляр. войска изъ 300 чел., Полковникъ и 40 чел. убиты на мѣстѣ. Ибрагимъ-Паша очень огорченъ и угрожаетъ все уничтожить; но онъ не имѣетъ достаточной силы для исполненія проекта. Оружія и военныхъ припасовъ у него довольно, но мало людей. Войско съ нѣкотораго времени значительно уменьшено и онъ не смѣетъ слишкомъ раздѣлять свои силы, такъ какъ онъ своимъ поступкомъ возбудилъ неудовольствіе Порты, и по сему опасается Турецкаго войска стоящаго неподалеку границы Сиріи. Но не только туземцы жалуются на Египетскія власти; даже въ самомъ войскѣ показываются явныя слѣды возмущеній. Побѣгъ между войскомъ съ каждымъ днемъ увеличивается а дезертеры уходятъ частію къ Друзамъ а частію въ Турецкія владѣнія. За нѣсколько дней 2,000 солдатъ съ оружіемъ и амуниціею перешли къ Друзамъ умертвивъ своего начальника Генерала Мугаммеда-Пашу. Ибрагимъ посылаетъ одного за другимъ курьеровъ въ Каиръ, для полученія помощи отъ отца. — Новый наборъ производится съ большою строгостію и жестокостію, и какъ изданныя по сему приказанія въ Алеппо не довольно скоро были исполнены, то Ибрагимъ-Паша чтобы достигнуть своей цѣли, употребилъ слѣдующее средство. Вѣдѣль распространить слухъ, что Турецкія войска перешли границы и сильный отрядъ ихъ приближается къ Алеппо, чтобы, въ слѣдствіе договора съ Султаномъ, осадить сей городъ. Одного дня утромъ все военныя

— W Lasaye, w kraju Vandiemien, d. 22 Września, było mocne trzęsienie ziemi. W wigilię mieszkańcy słyszeli huk podobny do działowego, tak, iż rozumieli, że zaszła w bliskości bitwa pomiędzy angielskimi osadnikami a krajowcami; lecz z zadziwieniem postrzegli w końcu, że huk wychodził z jaskiń blisko gór. W nocy mieszkańcy obudzeni zostali łoskotem zapadającej wieży i trzęsieniem ziemi. Kto mógł, uciekał na brzeg morski, a bardzo wielu zginęło pod gruzami domów. Podczas trzęsienia ziemi, postrzegano na horyzoncie pasy jasne. (A.P.S.Z.)

НИЕМЦУ.

Веймаръ, 24-го Lutego.

Нашъ Professorъ Dr. Koch предпринялъ, какъ вѣдомо, wiosną 1836 podróżъ до Кавказа для розszerzenia познаніа ботаники и исторіи натуральной въ общности чрезъ badania. Wszędzie zadowolony z wypadków naukowych swych usiowań i przejęty wrażeniami zadziwiających piękności natury i wieln starożytności, które się stawiły oczomъ jego, w połowie Grudnia r. z. opuścił Tyflis, odbywszy pierwiej podróżъ do krain Kaukaskich, obfitujących w wino i podługъ ostatnichъ wiadomości, nie bezъ niebezpieczeństwa znajdował się już на najwyższych горахъ, rozdzielających Europę od Azji, dla dostania się do Odessy. Stamtąd udać się miałъ przez Moskwę do Petersburga, a на wiosnę powrócić do kraju. Oczekujemy udzielenъ o jego interessującej podróży i badaniachъ.

НИЗПАНИЯ.

Мадридъ, 17-го Lutego.

Слышачъ, że dzisiaj z domem Rotschildów zawarta została ugoda, skutkiemъ której, dla Ministeriumъ залічено już pożyczkę. Cała summa wynosi 20 mill. realów i przeznaczona jest на zaspokojenie obecnychъ wydatków. Reszta wypłacona ma być później. Na опѣканіе pożyczки przeznaczony jest доходъ z контрыбучии wojennej z wyspy Kuby.

— Rządъ zamierza ustanowić Radę Stanu, która składać się ma ze 30. do 36 Członków, po 6 dla każdego Ministeriumъ. Wyznaczona do urzędzenia jej Komisya, składa się ze 4 deputowanychъ и одного Senatorsъ.

— Jenerałъ Carondeletъ mianowany został Jeneralnymъ Kapitanemъ Starej Kastyліи. (A.P.S.Z.)

СИРІЯ.

Байрутъ, 20-го Stycznia.

(Dzienn. Smirn.) Od niejakiego czasu Syrya była widownią ważnychъ wypadków, и podługъ wszelkiego podobieństwa, przygotowują się jeszcze ważniejsze. Nieukontentowanie z władztwa Egipskiego do najwyższego doszło stopnia; на wielu już мѣсцяхъ wybuchły buntы и potrzeba tylko iskry, а żeby się powszechny wznieciłъ pożarъ. Dрузowie, którzy przy zajęciu kraju przez Egipcyan, najpierw dali znakъ do oporu и nigdy rzeczywiscie nie byli podbitymi, dzisiaj w otwartymъ są powstaniu и jeśliбы tylko mieli broń и amunicyę, byłoby wtedy po panowaniu Egipskiemъ w Syrii. Pomimo niedostatecznego ichъ uzbrojenia, wygrali jednakъ kilka już bitew. Wojska Ibrahima wszędzie przedъ niemi pierzeją. Nie dawno u stop Libanu ze strony Dамаску oddziałъ ze 300 ludzi regular. войска, zupełnie pobity został przez 130 Друзевъ; Półковникъ и blisko 40 ludzi polegli на мѣсцу. Ibrahimъ Basza rozjątrzony jest do najwyższego stopnia и wszystkiemu zagraża zniszczeniem; lecz nie posiada dostatecznej sily do wykonania swychъ planów. Broni и materyałówъ wojskowychъ ma dosyć, lecz braknie mu ludzi. Wojsko jego od niejakiego czasu znacznie się zmniejszyło и onъ się nie odważy rozdzielać się; swoją на wiele części, w chwili, kiedy przez swoje postępowanie wzbudził niechęć Порты, и для tego lęka się stojącego nie daleko od границъ Syrii войска Турецкаго. Lecz nie sami są krajowcy, którzy się uskarżają на władze Egipskie; в войску nawet pokazują się слѣды niesпокойности. Dezerцы между войсками wzrastają codzień, и zbiegowіе uchodzą częścią do Dрузевъ, а częścią в границе Турецкіе. Przedъ kilkа dniami, 2,000 żołnierzy z bronią и amunicyę przeszło do Dрузевъ, zamordowawszy swojego, dowódcę Jenerala Muhammeda Baszę. Ibrahimъ Basza wysłałъ jednego po drugimъ gońcówъ do Каиру, prosząc pomocy u swojego ojca. — Nowy zaciąg odbywa się z wielką ścisłością и okrucieństwem, а ponieważ wydane в tymъ względzie rozkazy в Алеппо, nie dość прѣдко wykonane były, tedy Ibrahimъ Basza, dla osiągnięcia swojego celu, użył następującego środka. Kazałъ rozgłosić wieść, że войска Турецкіе przekroczyły границę, и imocny ichъ oddziałъ zbliża się ku Aleppo, а żeby skutkiemъ ugody z Султанемъ, osadzić to miasto. Pewnego dnia rano, wszystkie władze cywilne и wojskowe, wrazъ

и гражданскія власти съ гарнизономъ оставили городъ, и вскорѣ потомъ въ самомъ дѣлѣ показались войска съ Турецкими штандартами и въ турецкихъ мушкетерахъ. Жители тотчасъ поспѣшили въ городъ и съ радостію поздравляли мнимыхъ Турокъ какъ освободителей своихъ отъ Египетскаго яга. Въ эту минуту внезапно съ разныхъ сторонъ въ городъ ворвалась вышедшій утромъ гарнизонъ, заступилъ всѣ ворота, и около 5,000 мужескаго пола жителей Алеппо, находившихся въ городѣ, такимъ образомъ захвачены и 2,800 сикъ несчастныхъ какъ годныхъ къ военной службѣ, безъ различія состоянія отправлены въ Египетъ. Прочіе принуждены были уплатить значительный денежный штрафъ. Замѣчательно, что на этотъ разъ, всѣ Христіане освобождены безъ выкупа. (A.P.S.Z.)

Разныя извѣстія.

Принцъ Іоаннъ Саксонскій, братъ царствующаго Короля, совершенно уже окончилъ переводъ Дантовой *Divina comedia*, который вскорѣ будетъ отпечатанъ въ типографіи Арнольда въ Лейпцигѣ. Сочиненіе это заключается въ трехъ томахъ. Самый строгій критикъ, по долгу справедливости, помѣститъ знаменитаго переводчика въ число славныхъ писателей богатой Нѣмецкой литературы.

— По увѣренію *Journal de Paris*, Король Французскій раздаетъ ежегодно бѣднымъ отъ 750 до 800 т. фр.; Королева же изъ собственныхъ суммъ 87,000 фр.; ежедневная милостыня, простирающаяся отъ 1,200 до 1,500 фран. не входитъ въ расчетъ выше означенныхъ суммъ.

— Императоръ Австрійскій назначилъ на издержки, по случаю Коронованія Его Импер. Величества Королемъ Ломбардо-Венеціанскимъ 3,000,000 гульденовъ. Штаты означеннаго Королевства ассигновали на сей предметъ такую же сумму, желая отличить торжество сіе особеннымъ блескомъ роскоши. (О. Р. Ц. П.)

ПЕРЕЧЕНЬ ПУТЕШЕСТВІЯ

Дерптскаго Профессора Ф. ПАРРОТА
къ Северному Мысу (Nord Cap), въ 1837 году.
(Das Inland, N. 1, 1838).

Частая любовь къ наукамъ внушила мнѣ мысль совершить путешествіе къ Северному Мысу. Совѣтъ Университета, одобряя мое предпріятіе, вошелъ съ представленіемъ къ высшему начальству, о позволеніи мнѣ совершить путешествіе на иждивеніи Университета, и взялъ изъ его физическаго кабинета нужные для опытовъ инструменты. Государь Императоръ Всемилоостивѣйше соизволилъ утвердить представленіе высшаго начальства. Ученая цѣль путешествія состояла: 1) въ астрономическихъ опредѣленіяхъ мѣстъ и времени; 2) въ наблюденіяхъ за качаніемъ магнитика, для точнѣйшаго опредѣленія вида земан, и 3) въ наблюденіяхъ надъ уклоненіемъ магнитной стрѣлки отъ меридіана, ея колебаніемъ, наклонностію къ горизонту, и различіями притягательной силы въ разныхъ мѣстахъ. Вместе со мною рѣшился предарянять это трудное путешествіе кандидатъ А. Нешель.

10-го Іюля выехали мы изъ Петербурга, и, черезъ Выборгъ, Куопіо и Улеборгъ, прибыли въ Торнео, 23-го числа того же мѣсяца. Изъ сихъ тринадцати дней, провели мы два въ Куопіо, для магнитныхъ наблюденій, и одинъ, въ Улеборгѣ, по другимъ дѣламъ. Въ Торнео, путешественникъ можетъ запастись, за самую умеренную цѣну, всѣмъ нужнымъ для дальнѣйшаго путешествія. Есть также люди, готовые помочь вамъ, по крайней мѣрѣ полезными совѣтами. Гостиница здѣсь превосходная. Не взирая на это, здѣсь весьма трудно составить точный планъ для провоза остальныхъ девятисотъ верстъ къ Северному Мысу, о которомъ даже въ Торнео знаютъ только по слуху.

Мы познакомились здѣсь съ добрымъ Шведомъ, изъ Мауно, въ 430 верстахъ къ северу отъ Торнео, прибывшимъ туда по частнымъ дѣламъ. Съ величайшимъ безкорыстіемъ предложилъ онъ намъ свои услуги, опытность и знаніе мѣстностей. Въ его сопровожденіи совершили мы любопытное плаваніе вверхъ теченія рѣкъ Торнео и Муоніо, на протяженіи пятидесяти верстъ, то между населенными, живописными, гористыми мѣстами, то между дремучими лѣсами, въ которые еще не проникали ни одинъ человекъ, то носясь по быстрынамъ, то выплывая на зеркальную поверхность озеръ. Жители сихъ странъ сильнаго и красиваго тѣлосложенія; честность составляетъ основу ихъ характера; о лжи, воровствѣ, обманѣ, которымъ, казалось бы, благопріятствуютъ скудость почвы, недостатокъ всякой промышленности и отдаленность судебныхъ мѣстъ, пу-

з заюга, опустили місто, и въ речку самой вкратцѣ потомъ показались войска съ Турецкими хоругвами и мундурями. Мieszkańce поспѣшили натыхмиастъ до міста, и поздравили мнemannыхъ Туркѡвъ глѡснemi okrzykami radości, jako swychъ wyzwolicieli zъ jarzma Egipskiego. Wъ tejъ chwili nagle zъ rѡżnychъ stronъ wtargnęta znouwъ do міста заюга, która rano była zъ niego wyszła, zajęta wszystkie bramy, i około 6,000 mieszkańcówъ płci męskiej Aleppu, którzy się znajdowali za miastemъ, byli tymъ sposobemъ ujęci, zъ którychъ 2,800 ludzi, jako zdolnychъ do służby wojskowej, bezъ różnicy stanu, wysłano natychmiastъ do Egiptu. Reszta musieli optać się znaczne sakrafy pieniężne. Godnymъ jest uwagi, że tymъ razemъ wszyscy chryścijaanie, bezъ okupu uwolnieni zostali. (A.P.S.Z.)

ROZMAITE WIADOMOŚCI.

Xiążę Janъ Saski, bratъ panującego Króla, ukończył już zupełnie tłumaczenie Danta *Divina comedia*, która wъ krótkimъ przeciągu czasu wyjdzie na widokъ publiczny zъ drukarni Arnolda wъ Lipsku. Dzieło to zajmuje trzy tomy, a najostrzejszy krytykъ nie odmówi dostojnemu tłumaczowi znakomitego miejsca między pisarzami bogatej literatury niemieckiej.

— Wkrótce opuszczą prasę drukarską pamiętniki Xięcia Tallejranda, który wъ tymъ przedmiocie miewa częste narady zъ jednymъ zъ najznakomitszychъ drukarzy Paryskich.

— Cesarzъ Austriacki przeznaczył na koszta swej Koronacyi na Króla Lombardzko-Weneckiego 3,000,000 zł. reń. Taką samą summę uchwalili stany tego państwa, chcącъ takъ wielką uroczystość otoczyć całymъ blaskiemъ przepychu. (G.R.K.P.)

RYS PODRÓŻY

PROFESSORA DORPACKIEGO P. PARROTA
Do Przylądka Północnego (Nord Cap), wъ roku 1837.
(Das Inland, N. 1, 1838)

Samo zamitowanie naukъ podało mnie myślъ odbycia podróży do Przylądka Północnego. Rada Uniwersytetu, przyjąwszy moje przedsięwzięcie, czyniła przedstawienie do wyższej Zwierzchności, o pozwolenie mi odbycia podróży kosztemъ Uniwersytetu, i wzięcia zъ fizycznego jego gabinetu potrzebne dla doświadczzeń narzędzia. Cesarzъ Jego Mość Najłaskawiej raczył utwierdzić przedstawienie wyższej Zwierzchności. Uczony celъ podróży zawierał się; 1) wъ astronomicznychъ oznaczeniachъ miejsc i czasu; 2) wъ postrzeżeniachъ nadъ kołysaniem się wahadła, dla dokładniejszego oznaczenia kształtu ziemi, i 3) wъ postrzeżeniachъ nadъ zбочeniemъ igły magnusowej od południka, jej ruchemъ, pochyłością do horyzontu i nadъ różnicami siły przyciągającej wъ rѡżnychъ miejscachъ. Razemъ ze mną postanowiłъ przedsięwziąć trudną tę podróżъ kandydatъ A. Neszel.

Dnia 10-go Lipca wyjechaliśmy zъ Petersburga, i przezъ Wybörg, Kuopio i Uleborg, przybyliśmy do Torneo, dnia 23-go tegożъ mѣсяca. Zъ tychъ trzynastu dni, przepędziliśmy dwa wъ Kuopio, dla postrzeżeńъ magnusowych, i jeden wъ Uleborgu, dla innychъ zatrudnień. Wъ Torneo, podróżujący za najumiarkowaną ceną może się opatrzyć we wszystkie potrzeby do dalszej podróży. Są także ludzie, gotowi pomódzъ, przynajmniej dobrymi radami. Domъ zajezdny jest tu wyborny. Pomimo to jednakże, bardzo tu jest trudno ułożyć pewny planъ przejechania pozostałychъ dziewięciusetъ wiorstъ do Przylądka Północnego, o którymъ nawet wъ Torneo wiedzą tylko zъ wieści.

Zabraliśmy tu znajomość zъ добрымъ Szwedemъ zъ Мауно, o 430 wiorstъ na północ odъ Torneo, który tu przybył wъ prywatnymъ interesie. Zъ największą bezinteresownością ofiarowałъ namъ swe usługi, doświadczenie i znajomość miejsc. Odbyliśmy zъ nimъ ciekawą żeglugę wъ górę rzeki Torneo i Muonio, na przestrzeni pięciusetъ pięćdziesięciu wiorstъ wynoszącej, jużъ to między zaludnionymi, malowniczymi, górzystymi miejscami, jużъ to pomiędzy głęboкими lasami, do którychъ żadenъ jeszcze nie zagłębiał się człowiekъ, jużъ to bystremi płynącъ nurtami, jużъ to wypływającъ na zwierciadlaną powierzchnię jezior. Mieszkańcy tychъ krajowъ są mocnej i pięknej budowy ciała; cnota stanowi gruntъ ichъ charakteru; o kłamstwie, kradzieży, oszukaństwie, którymъ zdają się sprzyjać nieurodzajne grunta, niedostatekъ wszelkiego przemysłu i daleka odległość miejscъ sądowychъ, podróżujący posyższy prędzej wъ całej Europie, niżeli

тешественникъ услышитъ скорее во всей Европѣ, нежели на отдаленныхъ берегахъ прелестной рѣки Муоніо.

Поднимаясь постоянно противъ теченія, при сильномъ западномъ вѣтрѣ, мы мало по малу достигли высоты 1,400 футовъ, и прибыли къ истоку рѣки и вмѣстѣ съ тѣмъ къ границѣ трехъ сѣверныхъ Державъ, соприкосновенныхъ въ этомъ пунктѣ. Дикій гребень горъ, отрогъ Скандинавскаго хребта Кюленъ, отдалялъ насъ отъ морскаго берега, до котораго оставался одинъ день пути. Вѣрный спутникъ проводилъ насъ и туда. Мы вытнули на берегъ озера наши лодки, съ некоторыми дорожными припасами, и оставили ихъ тамъ безъ всякаго опасенія; навьючили инструменты и пожитки на восьмерыхъ дюжихъ Финновъ, и бодро пустились въ дорогу, окруженную высокими вершинами горъ, между большими и малыми озерами, черезъ быстрые ручьи, по роскошнымъ зеленымъ покатамъ горъ, сивжимъ равнинамъ и скалистымъ словамъ, въ пустынь, тишину коей только по временамъ нарушалъ полетъ хищной птицы или ревъ водопада, саженъ во сто вышиною. Вдругъ представился нашимъ взорамъ, съ высоты, величественный берегъ Финмаркена: то былъ заливъ Лингенфюрдъ, врывающійся въ землю на нѣсколько миль; онъ окруженъ несравненнымъ скалистымъ вѣнкомъ, иззубреннымъ тысячами скалъ, вершины коего поднимаются изъ моря до трехъ тысячъ футовъ.

Здѣсь путешественниковъ сажаютъ въ легкую узкую лодку, управляемую двумя сильными Норманнами или опытными и безстрашными береговыми Финнами, и везутъ, попеременно на веслахъ или на парусахъ, по гладкой поверхности моря. Такимъ образомъ ѣдешь верстъ до трехъ сотъ по Сѣверному Морю, до самаго Сѣвернаго Мыса. Нельзя умолчать о городѣ Альтенъ, который Леопольдъ ф. Бухъ описалъ столь привлекательнымъ образомъ, объ Альтенѣ, въ которомъ Британская промышленная дѣятельность открыла мѣдные рудники, и не поклониться дружески торговому Гаммерфесту, самому сѣверному городу Европы, съ его радушными и гостеприимными жителями.

Противные вѣтры задержали насъ въ морѣ довольно долгое время, и только 25-го Августа достигли мы до величественнаго, могущаго Сѣвернаго Мыса въ нашей лодкѣ, казавшейся ореховою скорлупою подлѣ скалистой стѣны въ тысячу футовъ вышиной. Простой, честный Норманъ живетъ, съ своимъ семействомъ, въ пяти верстахъ отъ Сѣвернаго Мыса, при бухтѣ, питающейся рыбною ловлею. Въ полночь, при свѣтломъ сѣверномъ сіяніи, постучались мы въ его дверь; онъ насъ принялъ радушно, охотно отвелъ намъ одинъ изъ своихъ домиковъ, построенный изъ привозныхъ бревенъ. Въ немъ находилась небольшая желѣзная печка, наполняемая плавнымъ лѣсомъ, постель, покрытая чистыми шкурами, старый столъ и нѣсколько стульевъ. Вотъ единственное убѣжище и всѣ удобства, которыя можно ожидать на Сѣверномъ Мысѣ! Стоявшая до того времени пасмурная погода, неблагоприятная для нашихъ астрономическихъ наблюденій, насъ крайне огорчала; но съ перваго утра послѣ нашего прибытія, мы проснулись отъ солнечнаго блеска и увидѣли самое ясное небо; сердца наши исполнились чувствомъ благодарности, и мы весело принялись за работу, чтобы не потерять ни одного изъ дарованныхъ намъ драгоценныхъ часовъ.

Въ двѣнадцать дней, въ продолженіе которыхъ почти непрерывно стояла теплая и ясная погода, окончили мы благополучно всѣ предположенные работы, и провели весь день 4-го Сентября на самомъ Сѣверномъ Мысѣ, занимаясь его измѣреніемъ и изсаждованіемъ его формаций. Едва покинули мы Сѣверный Мысъ, какъ поднялась сильная буря и не дозволила намъ продолжать плаваніе на лодкѣ; цѣлыя двѣнадцать сутокъ наслаждались мы въ Гавесунтѣ гостеприимствомъ добрыхъ Норманновъ.

Наступала зима; отъ Альтена отправились мы сухимъ путемъ, въ пріятномъ сопровожденіи молодого Лундскаго естествоиспытателя, объѣхавшаго Шницбергенъ, и черезъ Лапландію, прибыли въ Торнео, частью пешкомъ, частью въ саняхъ, запряженныхъ оленями, частью на пловучемъ льдѣ рѣки Муоніо. Посреди всякъ трудности дороги, честность добрыхъ Финновъ и участіе, встречаемое въ ихъ пасторахъ, радовали сердце.

Мы проѣхали по Финляндіи, самымъ прямымъ путемъ, въ Гельсингфорсъ, въ которомъ всегда съ удовольствіемъ останавливаются всѣ образованные люди. При первомъ попутномъ вѣтрѣ перевезъ насъ черезъ Финскій Заливъ красивый военный бригъ Палинуръ, и 25-го Нолбра ступили мы радостно на родимый берегъ.

Ф. Парротъ. (Сво. Пз)

na dalekich brzegach czaru,ącej rzeki Muonio.

Плывучъ coraz dalej w górę rzeki, przy mocnym wie-
trze zachodnim, doszliśmy pomału do wysokości 1,400
stop, przybyliśmy do źródła rzeki, i razem do gra-
nicy trzech Mocarstw północnych, w tym punkcie scho-
dzących się. Dzikie gór wierzchołki, odnoga Skandy-
nawskiego grzbietu Kiolen, oddzielała nas od brzegu
morskiego, do którego zostawał jeden dzień drogi.
Wierny towarzysz podróży i tam nas przeprowadzał.
Wyciągnęliśmy na brzeg jeziora nasze łodzie, z niektó-
remi zapasami podróżnemi, i zostawiliśmy je tam bez
żadnej obawy, natadowaliśmy narzędzia i żywność na
ośmiu silnych Fińczyków, i szybko puściliśmy się w dro-
gę, otoczoną wysokimi wierzchołkami gór, pomiędzy
wielkimi i małemi jeziorami, przez bystre ruczaje, przez
rozkoszne zielone pochyłości gór, śnieżne równiny i
skaliste warsty, w pustyni, której ciszę niekiedy tylko
przerывалъ lot drapieżnego ptaka albo szum wodospadu,
na sto sążni wysokiego. Nagle ujrzeliśmy z wysokości,
wspaniały brzeg Finmarkenu: była to zatoka Lingens-
fiord, zachodząca do ziemi na kilka mil; odnoga ta,
okrążona jest niezrównanym wieńcem skał, tysiącami
wierzchołków nastrzępionych, wznoszących się nad mo-
rze do trzech tysięcy stop.

Tu podróżujący wsiadają do lekkiej wązkiej ło-
dzi, sterowanej przez dwóch silnych Normanów albo
przez doświadczonych i nieustraszonych Finów nad-
brzeżnych, i żeglują naprzemian wiosłami albo żaglami,
po gładkiej powierzchni morza. Tym sposobem idą
do trzechset wiorst Północnem morzem, do samego
Przylądka Północnego. Nie można zamilczeć o mie-
ście Altenie, które Leopold von Buch tak pięknem
opisał piórem, o Altenie, w której Angielska czynność
przemysłowa odkryła kopalnię miedzi, i w niczem nie-
ustąpi handlowemu Hammerfestowi, najpółnocniejszemu
miastu Europy, z jego uprzejmymi i gościnnymi
mieszkańcami.

Wiatry przeciwna zatrzymały nas na morzu przez
czas dosyć długi, i ledwo 25-go Sierpnia dostaliśmy
się do wspaniałego, potężnego Przylądka Północnego
na naszej łodzi, która się wydawała, jak orzechowa łupina
obok skalistej ściany, tysiąc stop wysokiej. Prosty,
uczciwy Normandczyk, mieszka ze swoją rodziną o pięć
wiorst od Przylądka Północnego, przy zatoce, żyjąc
z rybołówstwa. O północy, przy pięknej Zorzy pół-
nocnej, zakotowaliśmy do drzwi jego; przyjął nas u-
przejmie, chętnie przeznaczył dla nas jeden ze swoich
domków, z przywożnych berwion wybudowany. Znaj-
dował się w nim niewielki piec żelazny, spawnięm
drzewem napełniany, pościel, czystymi skórami reni-
ferow okryta, stary stoł, i kilka stołków. Oto jedy-
ny przytułek i wszystkie wygody, jakich się można
spodziewać na Przylądku Północnym! Trwająca do
tychczas pochmurna pogoda, która niesprzyjała astron-
omicznym naszym potrzebom, bardzo nas smuciła;
ale pierwszego ranku po naszym tam przybyciu, blask
słońca nas obudził i zupełnie pogodnie ujrzeliśmy nie-
bo; serca nasze napełniły się uczuciem dziękczynienia,
i wesoło wzięliśmy się do roboty, a żeby nie stracić
żadnej z darowanych drogich nam godzin.

We dwanaście dni, w przeciągu których prawie
nieustannie panowała piękna i ciepła pogoda, szcze-
śliwie ukończyliśmy zamierzone prace, i przepędzili-
śmy cały dzień 4-go Września na samym Przylądku
Północnym, zajmując się jego wymiarem i śledzeniem
jego formacyi. Zaledwo opuściliśmy Przylądek Pół-
nocny, wszczęła się mocna burza, która nie dozwoliła
nam żeglować dalej na łodzi; przez dwanaście dni do-
znawaliśmy w Hawesundzie gościnności dobrych Nor-
manow.

Nadeszła zima: z Altenu udaliśmy się drogą łą-
dową, w przyjemnem towarzystwie młodego natura-
listy z Lunden, który objechał Spitzberg, i przez
Laponią przybyliśmy do Torneo, po części piechotą,
po części w sankach, reniferami zaprzężonych, po czę-
ści na pływających krach rzeki Muonio. Wśród całej
trudności drogi, uczciwość dobrych Fińczyków i ucze-
stnictwo okazywane przez ich pastorow, napełniły
nas radością.

Przejechaliśmy Finlandyą najprostszą drogą, do
Helsingfors, w którym chętnie zawsze zatrzymują
się wszyscy ludzie uczeni. Za pierwszym wiatrem
pomysłym przewiozł nas przez Fińską odnogę piękny
brig wojenny Palinur; a dnia 25-go Listopada wysie-
dliśmy z radością na brzeg ojczysty.

F. Parrot. (P.P.)